

IZARRA
ANTZERKI-
SALLA

14' g. zenbakia

ETXEBERIA'TAR J. P.

URDINBURUKO BITOR

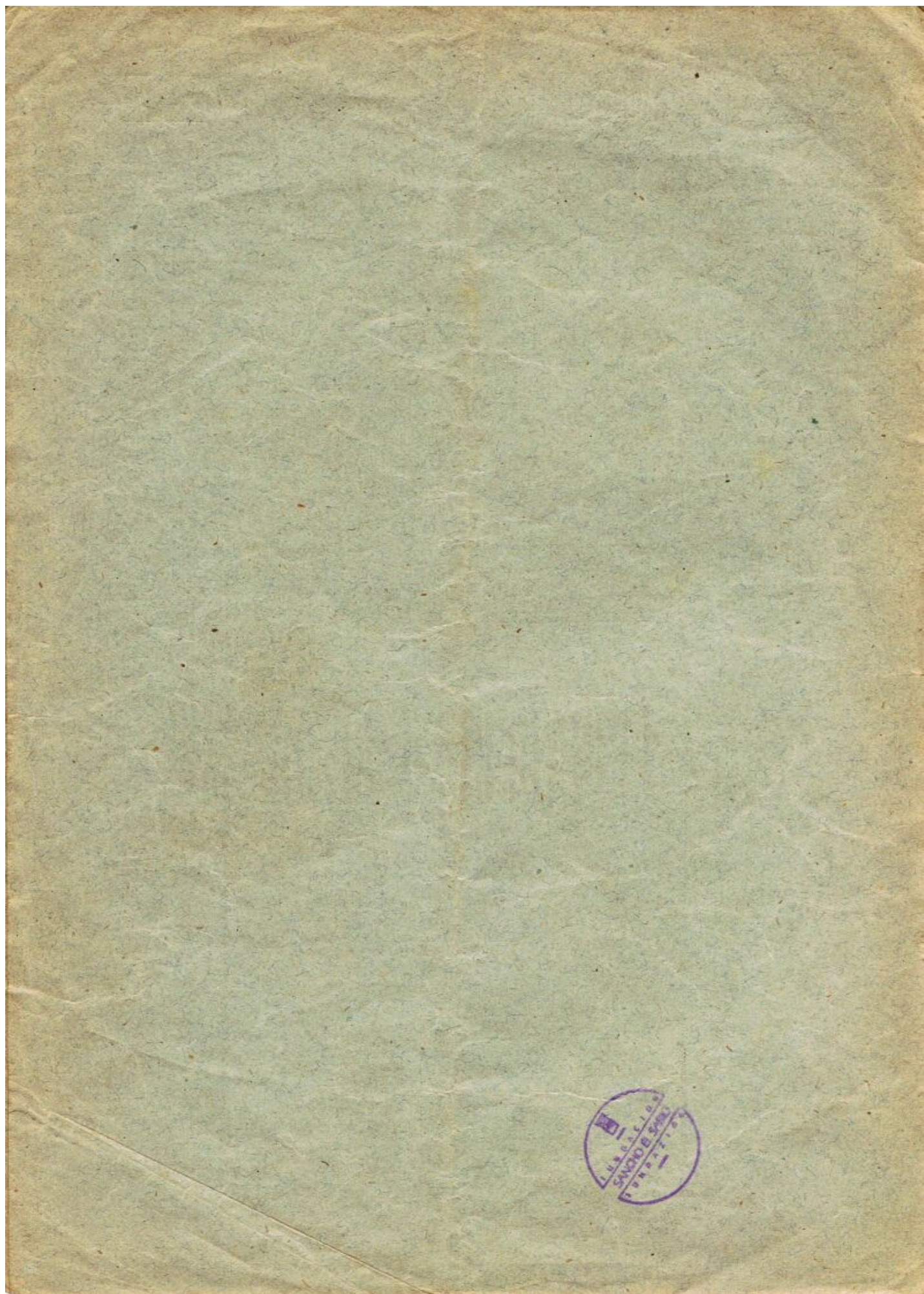
BAKARIZKETA

DONOSTIA'N
MARTIN, MENA Y C.^{AS} REN ETXERAN
Fuenterrabía, 14, beko gelan

1921

Agirretan g

ATV
31398

M- 70344
F- 74301

AV
31398

URDINBURU'KO BIȚOR

BAKARIZKETA

(Iruditegian, ikazkin batzuen txaoia, ezkefetan; eskubian, txondar erdi eraman bat, eta zugatz edefez apaindutako mendiak, urutira. Txaoiaren ate ondoan, arizko aulki bat, eta inguruko enbofen gañean, ikazkiñen oñetako-soñekoak legoñtzen. Biȥor, igandetako soñekoz iantzia, txaoiaren azpikalde-tik ageñtuko da, laxtefka baletor bezela).

(Aulkian eseritzera doala) Biȥor, takatx ementxe, nekatu aiz-ta. (Eserita) Eta, nekatu bakarik ez; igosetu ere bai! Gizagaxo ori, gosetu egin aiz... ¡nekatu, aspeñtu, gosetu, auldu ta ezereztu!... ¡Nekatu ez beraz! Etxetik, goizeko orñubitan irñen, eta al deten bizkoñena ibili naizen bezela ibili ta, ¿nekatuko ez niñuan ba? ¿Iñorñ bai ote daki, iñargitan iru orñdu ibiltzia, zeñ dan? Bostetan eguna arñgitzen asi zuan: orñduezkero ez naiz ain txarñi ibili, bañño ¿bitarñtian? ¡nik ikusi diñut ikustekuak! ¡Bidean basurñde bat irñen etzait bada! ¡Arñen orñtzen dizdizara! ¡Nere larñtasun estuasunak momoño ura ikustian!... Norabait iges egin beañ, eta, nora iakin ez, banago zalantzán... ¿zalantzán egon? ¡Bai zera! An etzan ego-teko betik. Aste naiz tximista bezela aldapa gora; abitzen da urñdea nere atzetik; ni bizkoñ, bestia aguro; ni, estutasunez bañenak bota biarñan, bestia, ezpañetatik aparñ zuria dariola, istilñu edeñrak ibili diñugu. Bañan, basokoa bañño beñrogei oñ edo auñerago nitzan batian, arñi konkoñ bat iauñtigi diot, eta, ez dakit oñetan, bularñan, orñtzetan edo bekaññan, nun io deten: ez dit beintzat neri geiago iarñaitu... Oñra, Biȥor, nekatzeñko arñña istilñu, eta Goiko-iaunari eske-ñrak, geiago nekatzeñko gauza aizenian; bestela, ire emazte eta auñ-ñxoak egun goñrik ikusi beañ zizkien.

Eta nekatzia aski ez dalako edo, nekatua bañño aspeñtuagua natxiok. Ni nabiñen bezela dabiñenak, aspeñtua dagola esan lezake.

Eta, zeñk aspeñtua naukan, iñorñk ez luke asmatuko. ¡Pañagafia da gero, Berastegi'ra ainbeste ioan-etofi eragiten dizkidana! Berastegitañ zimurñ batek, moñoi zegon etxeko nagusiari, itz-neurñtuak atereaz, izugarñizko gezurñ eta naspilak erantsi omen dizka: eta, orain, mutila espetxera eraman nai dute, bere gurasuak amafeun laueñleko ofñdaintzen ez badituzte. Gurasuak ez dutela zatañra askatu nai; nagusiak, beñriz, mutila itzalian ikusi bañño, amafeun laueñlekoen iabe izan naiago du; eta, beñriketa andik, eta eztabaida emendik, io ta tira, batera eta bestera, emen narabilte. Eta ni estuasun edeñfak igaroaz; gose galantak ikusiaz eta oñetako ugari urñatuaz, oraindik txanpon zañ bat eman gabe naukate. ¡Ofela noñ aspeñtu ez! Eta, bein edo bi aldiz, ofelako ioan-etofiak egiteagatik, ez det ezeñ esaten; atzokuak aññu niñuen. Deññu dit nagusi ofek, eta, bere moñoiaren gurasuakana ioanez, zeñ egiteko asmua duten, iakiteko esan dit. Nik, saririk edo ezeñ eman beañ ez al diten galdetu diot, eta puñzutada aundiaz «lanak osoro bukatu aññte, ez dezu nere eskutik aññtuko» erantzunez, atia itxi dit. Eta ez agurñ eta ez of konpon, ez ongi ibili ta ez Goiko-Jaunak dizula gabon, gizon mukeñ, zimel, sabel-ustel, mingañ-luze, ofpo zikin, beñfitzu aññk, emen biali nau. ¡Jesus bada! Beañ ez diran gauzak esan-erazten dituzte ofelako gizonak. (Isil-unetxo bat)

(Jeikitzen da: batera ta bestera begira asiko da, eta eññtz batera zofotz begiratuaz) ¡Aññae-aññeia! Ofako ofññtan dagon ontzi ori, kaiku-esne bat zala uste nian, bañño emenditñek antz-ematen ziot esnea ez dala. Alare, ontzi ofññ zuritasuna zeñ dan ikusi beañ det. (Añññtzen du ontzia, eta ongi begiratu ta usai egiññaz) ¡Aaaa!... ¡bababaiiii!... Au zeññ dan oraintxe igaññ det: emengo ikazkiññak, ekaññi dute onera esnea, eta gero ontzia gaññbiññu gabe ura; eta ¡iakikiñña! orain ura zuri... ¡Biñññof'ek ezagutu ez beraz! ¡Ainbeste talo ta esne zuri edeññ ian deten Biñññof onek ezagutu ez, esne ona eta urñ zuria! ¡Jai, jai!... ¡Ixo, ixo! Nuan txaol-baññenera: emen esne kutsuak daudenian, baññenen kutsua bañño geiago egongo da-ta. (Joaten da, eta baññendik) ¡Au dek gosariaren edeñññtasuna! (Eskuetan kaiku-esne bat dakaññela iññññteten da, eta esneari begira) Biñññof, bete ari; talorik ez badek ere, esne gabe ez aiz. (Zurññut batian edanez) ¡Edeñññ zio! Ikazkiññak barau egingo badute ere, nere urññdala utsik ezin egon. Eta edan detana, ezeññ ez diat. Beera ziañk, oso beera: gutxi bait-zan.

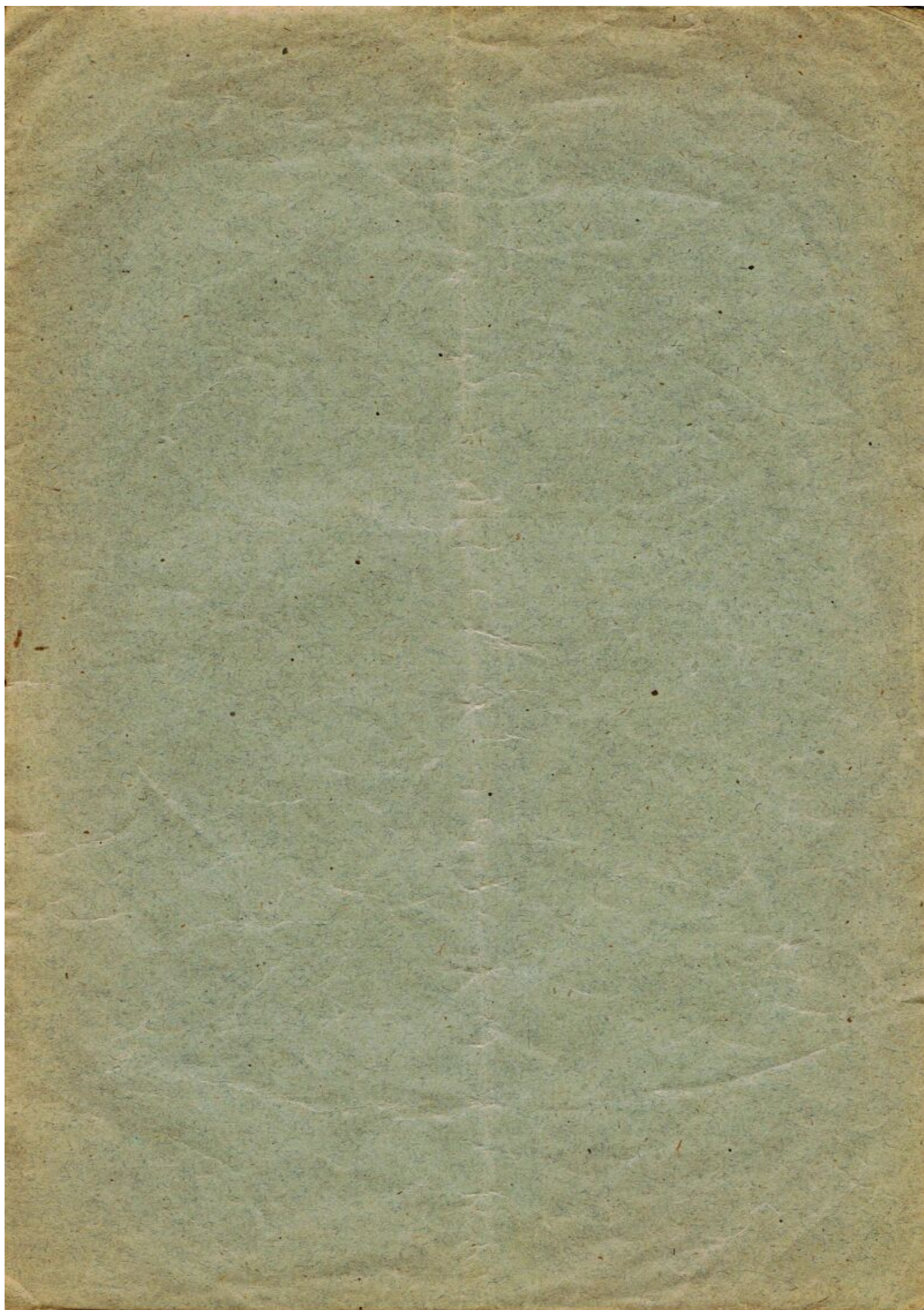
Efotari batek igo ala irin iruntsiko luken nere sabel onentzat, pitxar bat esne ¿zeñ da, ba? Altzo'ko aundia'k, eta Txanton Pipe-ri'k beañ izaten zuten aña, beañ det nik bolaretan. Gose-bolara dotořkidanian, askotan, zapoari eldu edo ez eldu egoten naiz: eta bareari, ikusten ez detalako, ez diot eltzen; bestela, leñde ta guzti iango nuke. Zaporik ez, bañan barea bai, ta pozik ařapatu ezkerok. Kaikua lengo lekuan utzi dezadan. (Bañenera doa ta andik) ¡¡¡Mote-lak!!!... (Eskuetan eltzea duala iřteren da) Goiko-Jaunak, beti zeñ edo zeñ ematen du, eta, gauf goizean, neri gosari edeřa ere bai. Au, lengo esnea bezin eřex uřdaileratuko diat nik... (Eltzea ezpañetara eramanez) ¡¡Jesus, ba!!... ¿Zeñ egitera noa?... Zuku au iaten badet, ikazkin gaixoak gosari gabe utziko diřut. ¡Ez... ez!... Ez det nik bakarik bizi beañ; ez naiz ni bakarik gosetzen. Ikazkin gaxoai, zuku au lengo lekuan utzi beañ diet. (Bañenera doa, eta eltzea utzita iřten bedi) ¡Neri geřtatzen zaizkitenak! ¿Inguru oetan, ez ote dago ianaririk? (Inguru guztia begiratu ařen, ezeñ ez du ařkitzen) ¡Aaaa, Bi-řof!... Gauf, ez gosaririk, ez ořenbeste nekeren saririk; bazkal-tzeko itxaropenik ez, eta, sabela klin-kili-kili-kili... ez dek egun txara igaro beañ...

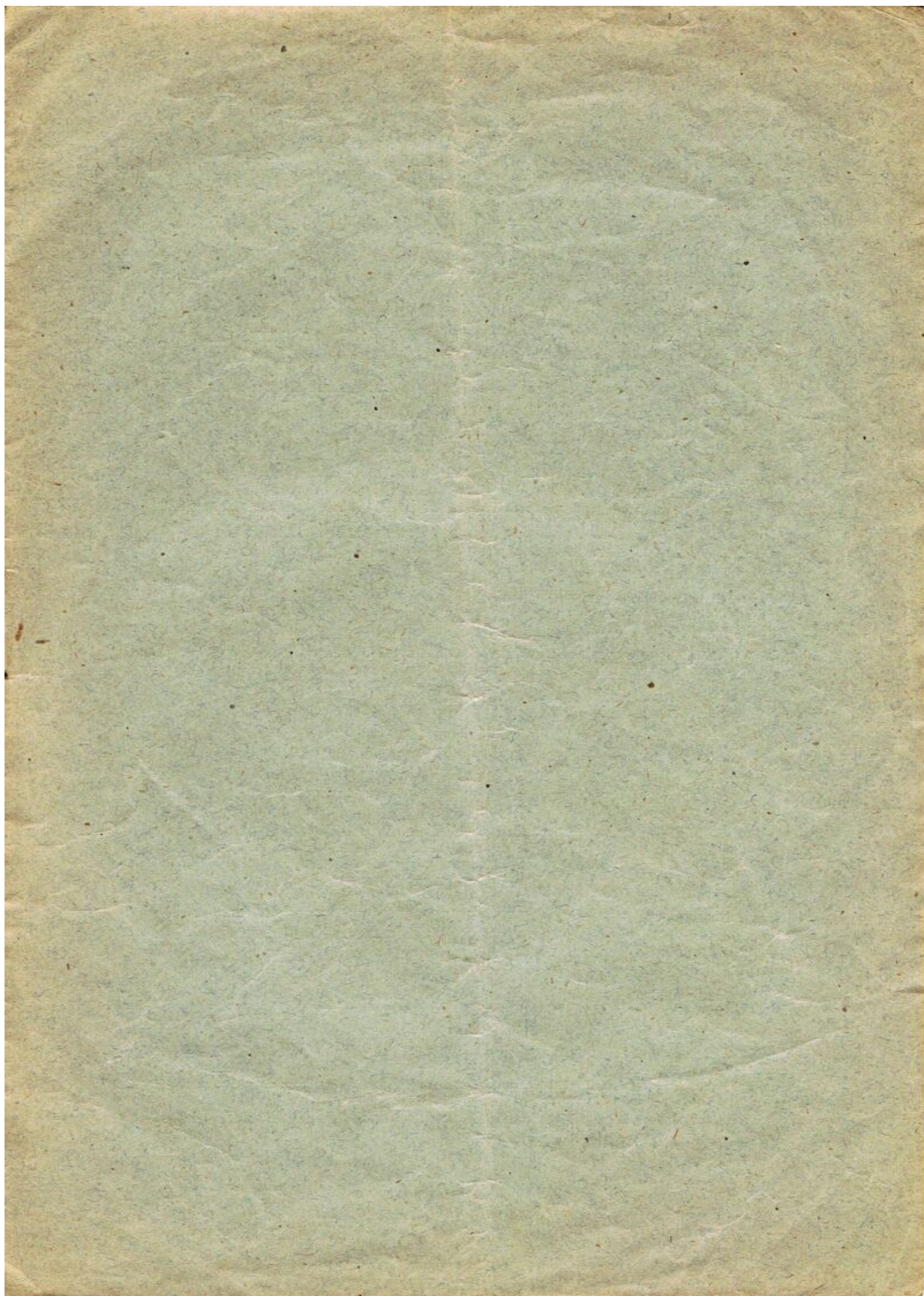
Goizian pořu-salda
Eguerdian azak,
Aisa ibiliko dizkit
Ipurdian galtzak.

Gizon batek, ala esaten emen zion bere atxuari. Nik neriari, auřian baneuka ¿zeñ esango ote nioke? Beřtsuak ateratzen baneki auxe:

Joxpantoni biribil,	Bestela, zure Biřof
Emazte maitea	Goserik dago-ta,
Ekari laxteř neri	Ementxe dakuskezu
Talo ta esnea,	Auleriz iřotza.

¡Aaaa!... ¡Au gosea!... Eta nola erail iakin ez: jori dek okere-na! Mořoiak nagusiari atera dizkion neuřtitz edo beřtsoak oiuka-tuko nizkikek; bañan, indara ¿non diat? Gañera, amasei apaldieta-tik, nik zořtzi besterik iakin ez. Neuřtitz-ofia emen det, (atereaz) au ere semaiko bi askatuta iritxi genuen; ¡bai! orain, aza-zuztar bategatik begik eskatzen dizkizue. ¡Nik ez dakit egungo egunetan

IZAÑA

Antzerki saia = Colección de comedias

AGERTUAK

- 1.^a : *Jauregi-erotako astoa* Alfonso M.ª Zabala'k asmatutako bakarizketa. (N.º 1. Monólogo original de A. M. de Zabala)..... 0,50
- 2.ª : *Ufuti-izketa*. A. M. Zabala'k idatzitako antzerkia. Atal batekoa, ta gizonezkoak bakarrik egitekoa. (N.º 2. Comedia en un acto, para hombres solos, por A. M. Zabala)..... 1,00
- 3.ª : *Melitona'ren bi senaia*. A. M. Zabala'k idatzitako antzerkia. Atal batekoa ta gizonezkoentzat. (N.º 3. Comedia en un acto, para hombres solos, A. M. de Zabala)..... 1,00
- 4.ª : *Mendibe'ta'ren lariyak* A. Lafaitz'en antzerkia. Atal batekoa, ta gizonezkoentzat. (N.º 4. Comedia en un acto, para hombres solos, por A. de Larraitz)..... 1,00
- 5.ª : *Utxi bea'ko!* Deñoka'ta' Goserio'k euskeratutako antzerkia. Gizonezkoentzat. Atal batean. (N.º 5. Comedia en un acto, para hombres, traducida por Goserio de Deñoka)..... 1,00
- 6.ª : *Neskame be'ia*. Emakumezkoentzat bakarrik, atal bateko antzerkia. Deñoka'ta' Goserio'k euskeratua. (N.º 6. *La criada nueva*. Comedia en un acto para mujeres solas, adaptada por G. de Deñoka)..... 1,00
- 7.ª : *Gizon bikañak*. Gizonezkoentzat, atal batean. Deñoka'ta' Goserio'k euskeratua. (N.º 7. Comedia para hombres, en un acto)..... 1,00
- 8.ª : *Tripa-Zofia*. Gizonezkoentzat, atal batean, Toribio Lafea'k eraturutako antzerkia. (N.º 8. Comedia en un acto para hombres, por Toribio de Lafea)..... 1,50
- 9.ª : *Mofoi jato'ra*. A. Lafaitz'en antzerkia. Atal batekoa, ta gizonezkoentzat. (N.º 9. Comedia en un acto, para hombres solos, por A. de Lafaitz)..... 1,00
- 10 : *Gari-ostatua*. Iruretagoyena'ta' J.'ren antzerkia. Atal batekoa, ta gizonezkoentzat. (N.º 10. Drama en un acto, para hombres solos, por J. de Iruretagoyena)..... 1,50
- 11 : *Gizatzara*. Manuel Rekondo'k egindako antzerkia. Atal batekoa ta emakumezkoentzat. (N.º 11. Sainete en un acto, para mujeres solas, por M. Rekondo)..... 1,00
- 12 : *Perira*. Manuel Rekondo'k egindako bakarizketa. (N.º 12. Monólogo, por M. Rekondo)..... 1,00
- 13 : *Trapu-Biltzaia*. Manuel Rekondo'k emakumientzat bakarrik egindako antzerkia. (N.º 13. Comedia para mujeres solas, por M. Rekondo)..... 1,00
- 14 : *Urðinburu'ko Biñor*. Etxeberria-Tolosa'ta' J. P.'k egindako bakarizketa. (N.º 14. Monólogo, por J. P. de Etxeberria-Tolosa)..... 0,50

Antzerki oek guziak, Donostia'n, Leizaola'ren idaztitegian
(Garibay, 28) daude salgai.